

Seadus ja Kohus.

Õigusteadline ajakiri.

Tegelik toimetaja M. Pung.

Kirjade adress: С.-Петербургъ, Мъщанская ул. № 4, кв. 7.

№ 5.

Mai 1910 a.

№ 5.

Bärijate õiguste kinnitamine Baltimaa wallakohtutes.

Baltimaa wallakohtutel on nõudmiste asjades seaduse poolt dieti kitsas tegewuse-piir määratud — kitsam, kui sisemiste kubermangude wallakohtutel. Baltimaa wallakohtute alla käiwad ainult järgmised nõudmise-asjad: 1) nõudmised liikumise waranduse kohta, kahjutasu nõudmised ning lepinguteft tärkawad nõudmised, kõik mitte üle saja rubla; 2) rikutud pidamise jalule-seadimise nõudmised, kui see pidamine walla piirides on, ja kui selle rikkumisest mitte rohkem kui üks aasta mööda on läinud, ja 3) rikutud serwitutide pidamise jalule-seadimine walla piirides, kui sellest rikkumisest ka üle aasta mööda ei ole läinud (Wallak. sead., § 7). Kõik need nõudmised käiwad walla kohtu alla tingimata ainult siis, kui mõlemad kohtu-pooled walla liikmed on; kui aga üks nendest walla liige ei ole, siis wõib wallakohus ainult sel korral asja arutada, kui see pool sellega nõus on (seals., § 8).

Hoopis suurem ja laiem wõim on wallakohtutel nõndanime-tatud kohtupidamises kaitse korra järel (Wallak. s., §§ 206 - 289), ning iseäranis päranduse-asjades. Wallakohus wõtab walla piirides awanenud päranduse-warandused oma hoiu alla, kutsub pärijad wälja, kinnitab pärijad pärimise-õigustesse, annab neile pärandatud waranduse kätte ning toimetab päranduse jaotamist. Muudugi käib kõik see päranduse-asja toimetamine wallakohtu alla ainult siis, kui pärandaja talupoeg oli (Wallak. s., § 206). Mõeduanew

on siin nimelt pärandaja seisus, kuna pärijad oma seisuse poolest ka mitte-talupojad võivad olla ja kuna nad füiski wallakohtu poolt pärijateks kinnitatud võivad saada. Ka käib päranduse warandus wallakohtu hoiu alla ainult siis, kui pärandus walla piirides awanendud on; kui aga walla-liikme pärandus väljaspool walla piirift seisab, siis ei käi päranduse asi wallakohtu võimupiiridesse mitte. Päranduse-waranduse wä ä r t u s e asjas ei ole wallakohtule seaduse poolt mingisugusti piirift pandud ja nii wõib wallakohtu hoiu alla miljoniline pärandus käia, kui aga see pärandus walla piirides päraft talupoja surma mahä on jäänud. Sellel mõttel on wallakohtute wõim päranduse-asjades hoopis suurem, kui rahukohutute oma, sest rahukohutunik ei wõi päranduse-õigusti niisuguse waranduse kohta milgil tingimisel kinnitada, mille wäärtus üle wiiesaja rubla tõuseb (Tsitwiilkohtup. f., §§ 1408 ja 29).

Millega lafeb ennaft niisugune laialine wallakohtute wõimupiir päranduse-asjades seletada?

Kõige pealt peab siin tähendama, et kohus päranduse-õigustesse kinnitamisega pärijate heaks õigusti mitte ei p õ h j e n d a, nagu seda nõudmise-korra järel tehtud otsus teeb, waid selle kinnitamisega saab ainult selgeks tehtud, et pärijal s u g u l u s e põhjal pärandajaga õigus päranduse-waranduse peale on. See põhjusmõte on Senati seletuste põhjal (Sen. sel. 1882 a. nr. 103, 1893 a. nr. 4) üleüldiselt maks-waks saanud ning maksab muudugi ka wallakohtute kohta. Sellest põhjusmõttest sünnib siis ka otskohene õigusline järeldus, et päranduse-õigustes kinnitamine milgi wiisil kolmandamate isikute, f. o. nende, kes kinnitamise-asjast mitte osa ei wõtnud, õigusti kitsendada ehk ära wõtta ei wõi, waid et nendel kolmandatel isikutel alati wõimalus jääb oma õigusti kohases kohtus nõudmise-korra järel kinnitatud pärija wastu maksma panna ning päranduse-warandust ehk ühte osa sellest pärija käest wälja nõuda (Sen. sel. 1875 a. nr. 116, 1877 a. nr. 270 j. t.). Siit selgub, mikspäraft seaduseandja wõimaliku leidis olewat päranduse-õigustes kinnitamise-asju määrata wäärtuses wallakohtu hoole alla anda, sest kui siin selles asjas eksitust peaks tehtama, siis on seda wõimalik kohtupidamise korra järel parandada, kuna nõudmise-korra järel tehtud otsused parandamata on.

Waatamata kõige selle peale tuleb füiski tungiwalt soowida, et wallakohtud päranduse-õiguste kinnitamise juures wõimalikult wähe eksitust teeksiwad, sest kinnitamise-otsuse tühjaks tegemine nõudmise

teel on väga tülikas ja kulurikas protsefs. Kõige selle pärast oleks väga soovitatav, et wallakohtud iseäralise ettevaatusega ja järeelkaalumisega pärijate kinnitamist toimetaksivad, mille tagajärjel palju kohtukäimist ja kulukandmist ära jääks.

Olgu siinkohal tähelepanemine ainult paari nähtuse peale juhitud.

Wallakohtu seaduse § 233 määrab: „Kui isikute vahel, kes oma pärimise-õigused kohtule üles andsivad, p ä r a n d u s e ü l e w a i d - l u s t õ n u s e b, siis lõpetab wallakohus asjatoimetamise hoiu-korra järel ära, kuna waidlejatel võimalus jääb oma õigusi nõudmise teel kohases kohtus ette tuua.“

Nii seaduse sõnad. Pearaskus selles määrukses seisab lauses: „kui päranduse üle waidlus tõuseb“. See lause määrab ära, mil tingimisel wallakohus kohustatud on päranduse-asja oma juures ära lõpetama ning poolesti juhutama oma õigusi nõudmise teel pärima. Selle määrukse peale toetades peawad mõned wallakohtud õigeks igat päranduse kinnitamise asja oma juures igal korral ära lõpetada, kui pärijate keskel kõige wähemgi waidlus tõuseb, mis ühel ehk teisel wiisil päranduse-warandust puudutab. Wallakohus lõpetab asja ära ning pooled on sunnitud wormilist kohtukäimist alustama, waatamata selle peale, et waidlejatel mingit tõsist alust waidluse ettetoomiseks ei olnudki.

Niisugune kinnitamise-asja ärälõpetamine igal waidluse korral ei ole kuidagi otstarbekohane, ega ei ole ka seaduse mõtte poolt nõutud. Seaduses on öeldud, et kinnitamise-asi siis ära lõpetatud peab saama, kui waidlus päranduse üle tõuseb, ning see tähendab filmapaistwalt ainult seda, et kinnitamise-asi ükski siis ära lõpetada tuleb, kui waidlus selle isiku pärimise-õigusi puudutab, kes ennaft pärijaks kinnitada soovib. Nii näituseks, kui keegi tõendab, et tal pärimise-õigused on, kuna aga teine neid õigusi mitte ei tunnista, see on, nende wastu waidleb, siis peab küll wallakohus kinnitamise-asja oma juures ära lõpetama, ning waidlejad pärimise-õiguste üle peawad siis oma õigusi nõudmise korra järel seletama hakkama.

Palju sagedamini tekkivad aga pärimise kinnitamise asja arutamisel hoopis teistsugused waidlused, mida wallakohus mitte tähelepanema ei peaks, waid peaks kinnitamist takistamata edasi toimetama. Niisugused on need juhtumised, kus üks pärija tõendab, et teine pärija oma pärimise-osa kätte on saanud ehk et ta sellest muist kätte on saanud. Siin ei ole waielust p ä r a n d u s e ü l e, waid waielus on

ainult selle üle, kui palju keegi pärijatest päranduse-warandusest juba kätte on saanud ja kui palju veel keegi nendest pärima peab. Niisugusel korral ei waidle pärijad sugugi selle üle, kas igaühel nendest pärimise-õigus on, nad waidlewad ainult päranduse-osalade suuruse üle, mida keegi nendest saama peaks, kuna nendest igaüks oma wastalise pärimise-õiguse seaduslikeks tunnistab. Sarnasel korral ei pruugi wallakohus kinnitamise-asja ära lõpetada, sest siin ei puntu wallakohtusse milgi wiisil see küsimus, mis suguse osa pärandusest keegi pärandaja omale saab, waid siin on ainult see küsimus tähtis, kas on isikutel, kes endid pärijateks ülesse andsiwad, pärimise-õigused wõi mitte. Kui wallakohus selgusele jõuab, et ülesseantud pärijatel tõesti pärimise-õigused on, siis kinnitab ta need pärimise-õigused, see tähendab, ta tõendab oma määrusega, et pärijad pärandajaga tõesti niisuguse sugulise sidemega ühendatud on, mis neid seaduse põhjal pärijateks teeb. Päranduse-õigustes kinnitamine ei ole muud, kui täiendatud suguluse tõendamine ja tunnistamine kohtu poolt (w. eelpool nimetatud Senati sel. 1882 a. nr. 103 j. t.). Niisuguse suguluse tunnistamisega saawad ka pärija pärimise-õigused kindlaks tunnistatud ning see kindlaks tunnistamine on hoiukorra kohtupidamise ainukene siht ja otstarbe. Waidlused päranduse-osalade üle ei wõi wallakohtu ülesannet selles asjas milgi kombel muuta.

Kui wastupöörset põhjusmõtet õigeks tunnistada, nimelt et igaüks wähemgi waidlus pärimise-asjas wallakohtule õiguse annab kinnitamise-asja ära lõpetada, siis wõib terve wallakohtu kinnitamise-õigus tühjaks täheks muutuda, sest pruugib mõnel kangekaelsel pärijal ehk lihtsalt isikul, kes ennast pärijaks ainult nimetab, mõni waidlus päranduse-asjus ette tuua, ning wallakohus peaks kinnitamise oma juures ära lõpetama. Kõige pahem ligu selle juures on veel see, et niisugusi waidlusi just niisugune pärija omale kõige kasulikumalt ette tuua wõiks, kes kõige rohkem päranduse-warandust juba kätte on saanud ja kellel sellepärast just kõige vähem pärimise-asjas kaasa ütelda oleks. See oleks ülekohtus, kui niisuguse pärija waidluse põhjal kohus sunnitud oleks kinnitamise-asja ära lõpetama, sest siis peaksiwad nõudmise-protsessi just need pärijad alustama, kellel kõige rohkem pärandust saada on ja kellel sellega ka kõige enam õigusi päranduse-waranduse peale on. Kõik need asjaolud kinnitawad oma siisu järele seda põhjusmõtet, et wallakohus ainult siis kohustatud on pärimise-õigustes kinnitamist oma juures ära lõpetama, kui pärijate wahel waidlus õiguse pärast päranduse peale tõuseb, kuna aga teis-

tel waidluse kordadel kohus seda kinnitamist takistamata edasi toimetada wõib ja toimetama peab. —

Kõikumist wallakohtute tegewuses on ka selle küsimise otjustamise juures märgata, millal pärija ennast ülesse andma peab, et ta pärimise-õigustes kinnitatud wõiks saada, ehk õigem, keda ülesantud pärijatest kinnitada tuleb. Hiljuti oli selle küsimuse kohta käidaw huwitaw juhtumine ühes Saarentaa wallakohtus. Kahest wennaast oli üks ennast mõni päew waremalt wallakohtule ülesse annud ning wallakohus kinnitas selle wenna pärijaks, waatamata selle peale, et teise wenna teadaandmine ka umbes kuu aega enne sisse oli antud, kui kinnitamise otsus wallakohtu poolt tehtud sai. Niisugune otsus ei ole koguni mitte seaduslik, ei sel korral, kui wormiline pärijate wäljakutsumine oli, ega ka sel korral, kui niisugust wäljakutsumist ei olnud. See järeldus põhjeneb juba selles, et seadus mingit järjekorda pärijate ülesandmiseks ei määra, see tähendab: ei ole niisugust seadlust, mille järel ainult see pärijatest kinnitatud saaks, kes ennast selleks kõige enne kohtule ülesse on annud. Et seadus mingit rõhku pärijate ülesandmise aja peale ei pane, see selgub kaudselt Wallakohtu seadusest, ja nimelt § 227, kus pärijatel õigus on antud endid kohtu poolt pärimise-õigustes kinnitada lasta, ja § 231, mille järel pärijad, kes endid kohtule ülesse on annud, kohtu poolt kutsikirjad saawad selle kohtupäewa peale, kus päranduse-asi arutamisele saab tulema.

See küsimus wõib ülemal tähendatud mõttes sel korral kindlalt otjustatud saada, kui pärijate wäljakutsumine on olnud. Nimelt otsustab seda küsimust Esiwii-kohtu pidamise seaduse § 2064, mille järel siis, kui wäljakutsumine kohtu poolt toimetatud saab, iga inimese teadaandmine kohtule õigeajaliseks loetud saab, kui see teadaandmine enne asja kohta otsuse tegemist kohtusse sisse on tulnud. See seaduse määrus käib iga kohtulise wäljakutsumise kohta ning maksab sellega ka siis, kui pärijaid kohus wälja kutsub. Seda enam peab aga see põhjusmõte sell korral maksuma, kui wäljakutsumist ei ole olnud, sest wiimasel korral ei ole määrust, mis ülesandmata õigusi tühjaks tunnistaks.

Nii siis peab otsusele tulema, et kõik need pärijad, kes ennast kohtule enne kinnitamise-otsuse tegemist ülesse annawad ja kelle pärimise-õigused selgeks on tehtud, kohtu poolt pärijateks kinnitatud peawad saama: ülesandmise järjekorral ei ole niisugusel juhtumisel mingit tähtsust.

M. P u n g.

Seadus

Kroonu hoiukassadest wäikelaenu asutuste põhjuskapitalideks laenu-summade andmiseft ja mõnefuguste talurahwa tagufondliste kapitalide tarwitamiseft wäikelaenu tarbeks*).

I. Sellekohaste seadluste muutmiseks ja täiendamiseks määrata:

1. Kroonu hoiukassade summadeft (Sead. Kogu XI raamat 2 j. Laenu sead. 1903 a. V jaosk. § 6) wõiwad wäikelaenu asutused laenuft saada endi põhjuskapitalide asutamiseks ehk suurendamiseks, nii kui Laenu sead. X jao paragrahw 111 (1906 a. jätk) see määratud on. Kroonu hoiukassadest laenuks antawate summade piiriks määratakse 20 miljoni rubla, kuid seda summat suurendatakse iga aasta ühe kümnendiku osa nende summade juurde kaswu järel, mis wiimase aruande aasta sees Kroonu hoiukassadesse hoiule toodud, sinna juurde ka hoiule toodute summade aasta protsendid arwatud. (Laenu sead., V jagu, par. 50).

2. Üleüldised põhjused paragr. 1 tähendatud laenude andmiseks, niisama ka nende pealt protsentide wõtmine, ei wõi mitte selleft määrast kõrgem olla, mis selle seaduse par. 4 näidatud, kuna tagasi maksu tingimised wäikelaenu asjade Komitee poolt määratakse ja Raha ministri poolt kinnitatakse.

3. Palwed paragr. 1 tähendatud laenude saamiseks saadetakse Riigipanga kohalise kontori ehk jaoskonda, ja kui neid Riigipanga kontori ehk jaoskonna juures olew diskonto-ja laenu-komitee, jelles järjekorras, mis §§ 60, 61 ja tähenduses selle juurde (1906 a. järg), ning Riigipanga põhjuskirja §§ 62—69 äranäidatud, (Sead. Kogu, XI a. 2 j. IV jagu, 1903 a.) läbi waatawad, saadetakse need palwed otseteed Riigipanga kontoriteft ehk jaoskondadest wäikelaenu asjade Komitee toimetusele.

4. Paragrahw 1. tähendatud laenuks antawate summade pealt wõetawate protsentide suurus määratakse nende protsentide järel, mis Kroonu hoiukassadesse hoiule antawate summade pealt maksetakse, kahte protsenti wiimasele juurde arwates.

5. Wäikelaenu asutuste kohta, kes Riigipangast laenuft saamad, tarwitatakse neidsamu järewalwe määrusi, mis kõikide nende asutuste

*) Kinnitatud 21 juunil 1910 a.

kohta, kes Riigipangust laenusti saavad, tarwitusel on. (Laenu-sead., X jagu, §§ 114²⁶ ja 114²⁴, 1906 a.)

6. Rahaline tasu, mis külakogukondadele riigi ehk kogukonna tarvitamiseks wõrandatava hinge-maa eest määratakse, ja summad, mida kogukonnad maade kaewanduste alla andmise eest saavad (Sead. K., IX. a., Jseär. lisa, 1902 a., I raam., § 22; § 16 lisa täh. § 10) ainult talurahwale liikumata waranduse omandamiseks wõivad kulutatud saada, — wõivad Sisemiste asjade ja Raha ministrite iseäralise lubaga, mida igal üksikul korral küsida tuleb, wäikelaenu asutustesfe hoinle antud saada.

7. Jseäralised kapitalid, mis par. 6 näidatud allikatest saadud, niisamuti ka neist summadest, mis talurahwa hingemaa müümisest tekkinud (Sead. K., IX a. Jseär. lisa, II raam., § 108, lisa 3, p. 3, 1906 a.; V raam § 36, lisa 3, 1906 a.) ja mida ainult talurahwale liikumata waranduse omandamiseks wõivad saada tarwitatud, lubatakse külakogukondade palwe peale, mida igal üksikul korral Sisemiste asjade ja Raha ministritelt küsida tuleb, talurahwa seisusliste wäikelaenu asutuste põhjuskapitalite asutamiseks, suurendamiseks ehk täiendamiseks tarwitada.

II. J u u r d e m ä ä r a t a :

a) Wäikelaenu asjade komiteesse (Sead. K. XI a. 2 j., Laenu-sead., X j., § 114⁵, 1906 a.) — üks esitaja nii riigihoiukassade walitsuse poolt kui ka Kaubanduse ja Tööstuse ministeriumi poolt, ja b) kubermangude ehk ringkondade (областные) Wäikelaenu asjade Komiteesse (Sead. K., XI a. 2 j., Laenu-s., X j. § 114¹⁵, 1906 a.) wäikelaenu inspektori, keda wäikelaenu asjade walitseja nimetab.

III. L a e n u - s e a d X j a o p a r a g r. 114¹⁴ (1906 a. järg.) järgmiselt muuta:

Wäikelaenu asjade eest hoolitsemine usaldatakse kohalise kubermangu ehk ringkonna wäikelaenu asjade Komitee hooleks. Neis kubermangu ehk ringkonna linnades, kus Riigipanga kontorid ehk jaoskonnad asuwad, jääb tähendatud Komiteede asjatalitus wiimaste hooleks, aga neis kubermangu ehk ringkonna linnades, milledes Riigipanga asutused puuduwad, korraldatakse tähendatud ametkondade asjatalitust kubeneri järelewaatusel all. —

Riigivolikogu Põhjusseadus. *)

Esimene peatükk.

Riigivolikogu liikmetest ja istseadest.

§ 1. Riigivolikogu asutatakse seaduseandliste eelnõude läbiwaatamiseks, mis Riigi Põhjusseaduste määrustel ja selle korra järel, mis selles Põhjusseaduses ja Riigindukogu Põhjusseaduses ette on nähtud, kõigekõrgemale Isewalitsewale wõimule heaksarvamiseks ette pannakse.

§ 2. Riigivolikogu seisab liikmetest koos, keda Wene riigi elanikud wiie aasta peale walivad, nendel alustel, mis Riigivolikogu walimise-seaduses ülesse on tähendatud.

§ 3. Riigivolikogu wõib, enne tema Liikmete wiie aastase wolituse aja möödaminemist, Keisri ukaasi põhjal koost lastud saada. Sellesamas ukaasis määratakse uued walimised Wolikogusse ning tema kokkuastumise aeg.

§ 4. Riigivolikogu igaaastaste tööde wältus ning nende tööde waheaegade pikkus aasta jooksul määratakse Keisri ukaaside põhjal ära.

§ 5. Riigivolikogu wõib oma liikmete hulgast Osakondaji ja Komisjoni jännitada, et neid asju asialgselt läbi töötada, mis Wolikogu läbiwaatamise alla tulewad.

§ 6. Osakondade ja Komisjonide arwu, nende liikmed ja nende wõimupiirise kaidawad asjad, määrab Riigivolikogu ära.

§ 7. Et Riigivolikogu istumised seaduslikud oleksiwad, selleks on tarwis, et nendest vähemalt üks kolmandik kõigist Wolikogusse walitud liikmetest osu wõtaks.

§ 8. Riigivolikogu ülewalpidamiseks tarwisminewad kulud saawad Riigirentei poolt kaetud.

Teine peatükk.

Riigivolikogu Juhatajatest, tema osakondadest ja Komisjonidest.

§ 9. Riigivolikogu Juhataja ja kaks tema Abilist saawad Wolikogu poolt tema liikmete hulgast ühe aasta peale walitud, kuna

*) Sead. Kogu, 1 a. 2 j., 1908 a. wäljaanne.

need isikud pärast seda aega uuesti walitud wõiwad saada. Juhataja täidab, peale § 3-mas tähendatud juhtumise, oma kohuseid seni, kui uus Juhataja walitud saab. Wiimase, wiienda aasta (§ 2) peale walitud Juhataja täidab oma kohuseid kuni wiienda aasta lõpuni. Juhataja äraoleku korral täidab tema kohuseid üks tema Abilistest, kes selleks Wolikogu määruse põhjal nimetatud on.

§ 10. Riigiwolikogu Juhataja annab Kõigealamselt Wolikogu töödest Kõigekõrgema heaksarvamiseks teada.

§ 11. Osakondade ja Komisjonide (§ 5) juhatajad saavad nende liikmete hulgaft walitud.

§ 12. Üleüldiste küsimuste läbiarutamiseks, mis Riigiwolikogu tegewuses tekkivad, seisab, Wolikogu Juhataja eesistumisel, Nõukogu, kelle liikmeteks on Wolikogu Juhataja Abilised, kui ka Wolikogu Sekretär ning üks tema Abilistest, kes selleks Wolikogu määruse põhjal nimetatud on.

K o l m a s p e a t ü k k .

Riigiwolikogu liikmetest.

§ 13. Riigiwolikogu liikmed annavad Wolikogusse astumise juures pühalise töötuse selle seaduse juures olewa vormi järel (lisa 1.).

§ 14. Riigiwolikogu liikmetel on nende asjade kohta, mis Wolikogu wõimupiirise käiwad, oma awaldustes ja arvamistes täieline wabadus, ning nad ei ole kohustatud oma walijatele aru andma.

§ 15. Riigiwolikogu liige wõib wangistatud ehk tema wabadus wõib kitsendatud saada ainult siis, kui selleks kohtu-wõimtu seadlus olemas on; ka ei wõi Wolikogu liige wõlgade eest kinni pandud saada.

§ 16. Et Riigiwolikogu liiget Wolikogu töötamise ajal wangistada, selleks peab Wolikogu poolt esialgne luba saadud olema, peale selle juhtumise, kui Wolikogu liige wastutamisele wõetud saab korra järel, mis § 22-ses ülesse on tähendatud, kui ka peale selle juhtumise, kui Wolikogu liige otsekohe kuriteo tegemise juures ehk järgmisel päewal pärast seda kinni saab wõetud.

§ 17. Riigiwolikogu liige wõib oma ametist tagasi astuda, mille kohta ta Wolikogu Juhatajale kirjalise teate annab. Wolikogu liige, kes Wolikogusse astumise juures pühalist töütust (§ 13) anda ei soowi, loetakse oma ametist tagasi astunuks.

§ 18. Riigiwolikogu liige langeb temast wälja järgmistel kordadel:

- 1) kui ta Weneriigi alamuse kaotab;
- 2) kui ta tšensuse kaotab, mis talle õiguse andis walimistest osa wõtta;
- 3) kui ta tegewasse sõjawäe teenistusesse astub;
- 4) kui ta tsiviil riigiteenistusesse niisuguse ameti peale saab nimetatud, kus teataw palk on määratud, wäljaarwatud Ministrite ja üksikute osade Peawalitsejate ametid, ja
- 5) kui Riigivolikogu liige ilma puhkeaja lubata terve aasta jooksul mitte ühestki Wolikogu koosolekust osa ei wõta.

§ 19. Peale eelmises 18 paragrahwis nimetatud juhtumiste langeb Riigivolikogu liige temast wälja nendel kordadel, mis Riigivolikogu Walimiste Seaduse § 10, punktid 1, 2, 6—8 ja § 228, punktid 1, 2, 5—7, ülesse on tähendatud*).

§ 20. Riigivolikogu liige saab ajutiselt tema koosolekuteft osa-wõtmisest kõrwale heidetud järgmistel kordadel:

- 1) kui see liige uurimise ehk kohtu alla saab wõetud süüdistamise pärast nendes kuritegudes, mis Riigivolikogu Walimise-seaduse (1907 a. wäljanne) par. 10 p. 1 ja par 228 p. 1 ülesse on tähendatud ehk kui nende kuritegude tagajärjel ametist lahtilasckmine ähwardab, ja

*) Nimetatud Walimise-seaduse punktid kõnelewad järgmiselt:

§ 10. Walimistest ei wõta osa: 1) isikud, kes kohtu alla on langenud süütegude eest, mille tagajärjel nende seisuseõigused kas ära wõetud ehk kitsendatud wõiwad saada, ehk nad ametist wõiwad lahti lastud saada, ehk kui nad kohtu alla on langenud warguse, pettuse, nende kätte usaldatud waranduse omandamise eest, warastatud waranduse peitmise, teatawalt warastatud ehk pettuse abil saadud waranduse ostmise ja pandiks wõtmise eest, ltiakasu wõtmise eest, kui need kohtu otfuste pðhjal wabaks mõistetud ei ole ja kuigi nad pärast süüdlasleks mõistmist nuhtluseft wabastatud saidwad kas wananemise pðhjal, ärareppimise pärast, Kõigearmulisema manifesti ehk isekralise Kõigekõrgema käsu pðhjal; 2) isikud, kes kohtu otfuste pðhjal ametist lahti on tehtud — kolme aasta jooksul pärast lahhttegentist, kuigi nad tähendatud nuhtluseft wabastatud saidwad kas wananemise pðhjal, Kõigearmulisema manifesti ehk Kõigekõrgema käsu pðhjal; 6) maksujõuetud, kelle kohta nende asjad juba lõpulikult seletatud on, wälja arwatud need, kelle maksujõuetus õnnetuks on tunnistatud; 7) waimulikust ametist wõti anamettist halwade elukombete pärast wälja heidetud isikud, kui ka need, kes oma kogukondadest ja mõisnikkude kogudeft nendest seisustest, mille liikmed nad oliwad, nende otfuste pðhjal wälja on heidetud, ja 8) sõjawäe-teenistuseft eemale hoidmise eest süüdlasleks tunnistatud isikud.

Paragrahw 228 käib Poola kubermangude kohta ja on oma ftu järel eeltoodud paragrahwiga täiesti sarnane.

2) kui liige maksujõuetuks wõlgnikuks saab tunnistatud — kuni tema maksujõuetuse iseloomu selgeks tegemiseni.

§ 21. Riigivolikogu liige arwatakse Wolikogust wälja kukkumuks (par. 18 ja 19) ning saab ajutiselt Wolikogu koosolekuteft ofawõtmisest kõrwale heidetud (par. 20) Wolikogu sellekohase otsuse põhjal.

§ 22. Nende süütegude eest, mida Riigivolikogu liikmed oma kohuste täitmise juures ehk oma kohuste täitmise põhjusel, misjuures kohusi nemad kui Wolikogu liikmed täitma peawad, teinud on, saawad wastutusele wõetud selle korra järel ja nendel alustel, mis kõrgemate riigiwalisuse ametnikkude wastutusele wõtmise kohta määratud on (Riiginõukogu põhjuseadus, 1906 a. wäljanne, par. 86 95).

§ 23. Riigivolikogu liikmed saawad igaaastast palka nende seaduste põhjal, mis sellele paragrahwile juurde on lisatud (lisa II). Peale selle saawad Wolikogu liikmed kroonu käest weel iga aasta ühekordset tasu sõidukulude katmiseks, mis kulud wiis kopikat wersta pealt nende elukohast kuni Peterburini ning tagasi arwatud saawad. Wolikogu liikmed, kes Ministri ehk üksiku walitsuskonna Peaülesma ametit peawad, ei saa selles paragrahwis määratud palka ega tasu tee-kulude katmiseks.

Neljäs peatükk.

Riigivolikogu Sekretärideft, tema Osakondadest ja Komisjonidest, Wolikogu kantseleist ja tema juures olewatest isikutest.

§ 24. Riigivolikogu Sekretär ja tema Abilised walitakse Wolikogu poolt tema liikmete hulgast wiie aasta peale (par. 2). Nad täidawad oma kohuseid seni, kui uus Wolikogu teise Sekretäri ja tema Abilised endiste asemele walib.

§ 25. Osakondade ja Komisjonide (par. 5) Sekretäriksi walivad nemad ise oma liikmete hulgast.

§ 26. Riigivolikogu asjatelituse jaoks on kantselei.

§ 27. Riigivolikogu Kantselei üle walitseb Wolikogu Sekretär. Tema töödes toetawad teda Wolikogu Sekretäri Abilised.

§ 27¹. Pärast kui Riigivolikogu liigete wiie-aastane wolituseaeg mööda on läinud (par. 2) ning kuni uue Sekretäri walimiseni jääwad need Riigivolikogu Juhataja ja Nõukogu digused ja kohused, mis selle seaduse III-mas lisan nimetatud on, endise Wolikogu Sekretäri päralt, kuid selle aja jooksul ei ole tal mingisugusi digusi, mis Riigivolikogu Kantseleis teenistajate ja selle Kantselei juures olewate

ametnikkude ametisse nimetamist, lahitegemist ehk ülewimist puudutavad. Kuid siiski jääb Wolikogu Sekretäriil õigus eelpool tähendatud teenistajaid nende palwe peale ametist lahti lasta, ning tarwilisel korral neid ka nende ameti-kohuste täitmisest ajutiselt lahti teha.

§ 27². Pärast Riigivolikogu laialisaatmist (par. 3) läheb Kantselei üle walitsemine ning Riigivolikogu juures olewate ametmeeste üle walwamine seniks, kui uue Wolikogu poolt Juhataja ja Sekretär walitud saawad, Riigisekretäri kätte, nendel alustel, mis eelminewas (27¹) paragrahwis ära on määratud.

§ 28. Riigivolikogu Juhataja seadlustuste täitmine, mis selleks tehtud saawad, et korda Wolikogu ruumides alalhoida, pannakse Wolikogu Pristawi ja tema Abiliste peale, kes ühtlasi ka Wolikogu, tema Osakondade ja Komisjonide Juhatajate seadlustusi nende asutuste istumise ajal täidawad.

Tä h e n d u s. Riigivolikogu Pristawi ja tema Abiliste jaoks on isejugused ametimärgid seatud.

§ 29. Mündetud.

§ 30. Riigivolikogu Kantselei teenistajate ja tema juures olewate isikute ametisse määramise ja lahtilaskmise kohta käiwad seadlused, kui ka seadlused nende ametis-oleku kohta, on selle seaduse juurde lisatud (lisa III).

W i e s p e a t ü k k .

Riigivolikogu wõimupiirist.

§ 31. Riigivolikogu wõimupiirise käiwad:

1) asjad, mis seaduste andmist ja ametkondade siseseadmist, nende muutmist, täiendamist, nende tegewuse seismapanemist ehk äramuutmist nõuawad;

2) riigi sissetulekute ja wäljaminekute eelkawa ühes Ministeriumite ja Peawalitsuste finans-eelarwetega, niisamuti ka kroonu käest antawad wäljaminekud, mis eelkawa poolest mitte ette ära ei ole nähtud, — makswate seadluste põhjal;

3) Riigi kontrollameti aruanne riigi eelkawa täitmise kohta;

4) asjad, mis ühe osa riigi sissetulekute wõi waranduste wõerandamist, millel Kõigekõrgemat nõusolemist tarwis on, puudutawad;

5) raudteede ehitamine kroonu otskohesel ettevõttel ja tema kulul;

6) aktia-seltside asutamine, kui nende asutamise juures mõnda erandust makswatest sendustest palutakse;

7) asjad, mis iseeraliste Kõigekõrgemate käskude põhjal Wolikogule läbiwaatamiseks ette pannakse.

T ä h e n d u s. Riigivolikogu wõimupiirise kätwad ka omavalitsuse maksude ja koormatuste eelarwed ja jaotused nendes kohtades, kus semstwo-asutused jisse seadetud ei ole, niisamuti ka semstwo ja linnade maksude määra suurendamine selle wastu, mida Semstwo kogud, ja Linna-wolikogud kindlaks on teinud (Semstwo-põhjusseadus, par. 94, 1906 a.; Linna-seadus, par. 88, 1906 a.).

§ 32. Riigivolikogu wõib ettepanekuid teha maksimate seaduste muutmise ja ärakaotamise kohta, kui ka uute seaduste wäljaandmise kohta (par. 55—55), wälja arwatud Riigi Põhjusseadused.

§ 33. Riigivolikogu wõib küsimusi ette panna Ministritele ja üksikute jaoskondade Peawalitsejatele, kes seaduse põhjal Walitsewa Senati alla käiwad, niisuguste asjatoimetuste pärast, mida Ministrid ja Peawalitsejad ehk nende all olewad isikud ja asutused teinud on ja mis seadusewastalised näitawad olewat (par 58—60).

(Särgneb.)

4. märtsi 1906 a. Ukaas selfside ja liitude ajutiste seaduste kohta.

Seniks, kui selfside ja liitude kohta käidaw seadus, mis 17. oktobri 1905 a. Manifestiga kokkukõlas oleks, weel antud ei ole, arwamine meie tarwiliseks ajutisi määrusi selle asja kohta maksuma panna. Sellekohase eelnõu walmistas Ministrite Nõukogu ning see eelnõu sai, Meie juhatusel järel, Riiginõukogule läbiwaatamiseks ette pandud.

Riiginõukogus awaldatud arwamisi selle asja kohta läbi waadates, käskisime:

I. Selfside ja liitude kohta järgmised ajutised seadused maksuma panna:

1. Käesolewa seaduse mõtte järel arwatakse selfsiks (общество) mitme inimese ühinemist, kelle ülesandeks mõnesugusest ettewõttest kasusaamine ei ole, kes aga omale ühise tegevuse aineks teatava eesmärgi on walinud, kuna liiduks (союзъ) kahe ehk mitme eelpool nimetatud selfsi ühinemist nimetatakse, olgugi, et see ühinemine wolinikkude abil sünnib.

2. Seltisfi ja liituse wõib asutada ilma selekohase luba küüsimata walitsuse wõimu käest, kui aga need seadlused täidetud saawad, mis allpool järgnewates paragrahwids ülesse on pandud.

3. Seltisidel, kelledel haru-ühenduse asutatakse, kui ka liitudel, peab põhjuskiri olema ning käiwad nad seadluste alla, mis selle seaduse paragrahwides 6—8 ja 21—40 ülesse on tähendatud. Sifemiste asjade ministril on õigus igal ajal oma ligema heaksarwanise järele, seltisfi, kus juures haru-ühenduse asutatud on, kui ka liituse, kinni panna, kui nende seltside ja liitude tegewus tema poolt seltskondisele rahule ehk julgele olekule kardetawaks tunnistatakse.

4. Käesolewa seaduse määruste alla ei käi: a) liidud ja seltisid, kes usuliste otstarbetega asutatud on, ja b) seltisid, mida õpeasutuste õpilased eneste keskel, kohase õpewalitsuse lubaga, asutawad.

5. Isikud, kes seltis ehk liitu neil alustel, mis käesolewa seaduse määrustega kokku ei käi, asutawad, peawad selle seltis ehk liidu põhjuskirja eelnõu kohasele Ministrile ehk üksiku walitsuskonna Peaülemale kinnitamiseks makswa korra järel ette panema.

6. Lubatud ei ole seltisid: a) kelle eesmärk seltskondlise kõlbluse wastu on sihitud ehk Auhtluse-seaduse poolt keelatud on, ehk kui need seltisid seltskondlisele rahule ja julgele olekule kardetawad on, ja b) kelle üle asutused ehk isikud walitsewad, kes wäljamaal asuwad, kui neil seltisidel poliitilised sihid on.

7. Maaalistel, kui ka alg-ja kesk-kooli õpilastel ei ole luba seltisfi asutada ega nende tegewusest osa wõtta. Kõrgemate õpeasutuste õpilased wõiwad luba saada seltisfid asutada, millede tagewuse-piir wäljaspool õpeasutust on, ning wõiwad niisuguste seltside tegewusest osa wõtta ainult neil alustel, mis sellekohaste õpeasutuste põhjuskirjades iseäraldi ülesse on tähendatud.

8. Isikud, kes sõja-ehk merewäes teenistuses on, käiwad seltside asutamise ja nendest osawõtmise asjus 16 detsembril 1905 a. antud Kõigekõrgema käsukirja alla. *)

*) Selle käsukirja põhjal on kõikidel isikutel, kes sõja-ehk merewäes teenistuses on, nagu: ohwifertidel kõikides aukraadides, sõjawäes teenistuses olewatel isiwitl-ametnikkudel, nende seas ka palgalistel, sõjawäes waimulikukudel ning kõikidel alamteenijatel, keelatud igasugustes liitudes, kogudes, organisatsioonides, ühendustes, jne., millel poliitilised sihid on, liikmeks olla, ning et ole neil ka luba koosolekutel olla, kes poliitilist küüsimust arutawad. Mitjamuit ei tohi kõik nimetatud isikud rahwakogudest, koosolekuteist ega manifestatsioonidest, olgu nad misugused tahes, osa wõtta.

9. Teenijad, olgugi eraviisil palgatud, kes riiklistes ametikohtades, kroonu- ja erarandteedel ehk üleüldisele tarvitamisele antud telefoni-ettevõtetes teenivad, võivad oma keskel seltsiisi heategewuse otstarbel ehk oma wainliste ja aineliste tarwiduste täitmiseks asutada, aga mitte niidu, kui nende ülemuse poolt kinnitatud põhjuskirja alusel. Ministrid ja üksikute wõimkondade Peaülemad määravad ära, kellel nimelt ülemate seas riiklistes ametikohtades, kroonu- ja erarandteedel ja üleüldisele tarvitamisele antud telefoni-ettevõtetes õigus on nimetatud põhjuskirjasi kinnitada, mille juures nad tähendatud ülematele kohustawaid juhatusi selle asja kohta annavad. Seltside põhjuskirjad, kelle liikmeteks mitme walitsuskonna teenistajad on, saawad sellekohaste Ministrite ja Peaülemate kokkuleppimise põhjal kinnitatud.

10. Selmises (§ 9) paragrahwis tähendatud seltsid ei tohi oma tegewuses politilisi ega niisugusi sihtisi taga ajada, mis ametikohtuste nõudmistega, teenistuse wahekorraga, teenistuses maksma olukorraga ehk teenistuse tingimistega kokku ei käi. Nimetatud seltsidele on keelatud endid liitudeks kokku heita.

11. Minister ehk üksiku wõimkonna Peaülem võib par. 9 tähendatud seltsiisi kinni panna, kui ta leiab, et nende seltside tegewus nende põhjuskirja määrustest kõrwale on kaldunud. Ülemateks olematel isikutel (par. 9) on õigus niisugustel kordadel omal wõimul seltsi tegewust seisma panna, seni kui asi Ministri või Peaülema poolt ära saab otsustatud. Nende seltside kinnipanemine, kellede liikmeteks mitme walitsuskonna teenijad on, saab toimetatud sellekohaste Ministrite ja Peaülemate kokkuleppimisel.

12. Paragrahwis 9 tähendatud teenijatele võib seltside asutamine wäljaspool nende ümbrust ja nendest osawõtmise ära keelatud saada, kui nende ülemus (par. 9) leiab, et see teenistuse nõudmistega kokku ei käi.

13. Seltside ja liitude awamise, registreerimise, keelamise ja kinnipanemise asjade walitsemiseks asutatakse kubermangu ehk oblasti seltside asjade Komisjonid (губернскія и областныя по дѣламъ объ обществахъ присутствія), milledes seefama liikmekogu on, mis Kubermangu semstwo- ja linna-asjade tarwis (küsimiste jaoks, mis linnade kogukondliisil omawalitsust puudutawad) ehk kubermangu ja oblasti linna-asjade Komisjonide kohta seaduse poolt määratud on, nendes kohtades, kus wiimased Komisjonid sisse seadetud on. Linnades: Peterburis, Moskwas, Odessas, Kroonlinnas, Nikolajewis, Kertschis,

Sewastopolis ja Rostowis Doni ääres seadetakse iseäralised linna feltside asjade walituskohad sisse, kus needjamad liikmed on, kes kohastesse linna-asjade Komisjonidesse määratud on.

14. Poolamaa kubermangudes on kubermangu feltside asjade komisjonis, kubeneri eesistumisel liikmed: abikuberner, kroonupalati walitseja, ringkonnakohtu prokurör ning kolm kubermangus asjuwat gmini-kohtu walitud eesistujat, keda kindralkuberner komisjonist osawõtma kutsub.

(Zärgneb.)

Teated kodumaalt.

Palwe tähelepanemata jäetud. Nagu „Tall. Teat.“ kuulub, anti 1908 a. ülemuse poolt Gestimaa waldadele käsk, et walla magasiwili wõi kapital, kus wallas wilja ei ole, peab rewisjoni hindede arwu järel seadusliku suuruseni tõstetud saama. Selle juures määrati ka magasiwilja hind ülemalt poolt ära (8 r. 17 k. talwe-wilja ja 6 r. 66 k. suwewilja tsetwert). Et paljudes waldades täh. hindade järel kapital wõi wili määratud kõrgust wälja ei anna, siis oliwad wallad sunnitud selle suurendamiseks abinõusi otsima. Tehti wolikogude poolt otsusi, iga aasta teatud osa raha wallakassast magasikassasse üle wita jne. Waiwara wallawolikogu ei olnud ülemuse nõudmisega täh. wilja ja kapitali suurenduse asjus rahul ja andis asja Senatisse arutada, kuna palwe seks ühe meie olude tundja wann. adwokadi poolt kokku seati. Nüüd tuli wastus, et Senati poolt täh. wolikogu kaebtus tähelepanemata on jäetud.

Mis sugused raamatud wõiwad rahwaraamatukogudes olla. Raamatute wäljawaliku poolest käiwad rahwaraamatukogud üleüldiste määruste alla, mis awalikkude raamatukogude kohta on antud ja sellepärast wõiwad rahwaraamatukogudes ja lugemisetubades kõik need raamatud, ajalehed ja ajakirjad olla, mis riigis mitte pole ära keelatud. (Отв. Справочн. отд. при Сов. по дѣл. мѣстн. хоз., апрѣль 1910 г за № 18). Mõnel pool on ette tulnud, et administratsioon raamatukogudest niisugused raamatud on ära korjanud, mis mitte keelatud ei ole. Sarnane tegewus ei käi seadusega mitte kokku.

Wastutaw toimetaja: **A. Wares.**

Wäljaandjad: **A. Wares ja M. Jaakson.**

Типографія Э. Ф. Мексъ. С.-Петербургъ, Забалканскій пр. № 22.